

Trasa 6

Park Krajobrazowy Doliny Baryczy na zachód od Milicza (ok. 91 km)

Mapy Okolice Wrocławia DEMART 1:75000

*Dolina Baryczy część wschodnia: Stawy Milickie
GALILEOS 1:70000*

Czeszów > Koniówko > Bukołowo > Osiek > Osiek Mały > Żmigród > Żmigródek > Radziądz > Niezgoda > Łąki > Sułów > Kaszowo > Milicz > Kaszowo > Postolin > Pracze > Czeszów

Czeszów

We wsi warto zwrócić uwagę na neogotycki kościół Najświętszego Serca Pana Jezusa.

Ponadto ciekawym obiektem jest młyn. Jest to budynek wzniesiony przed 1830 rokiem. Przez większą część swych dziejów wykorzystywany jako młyn właśnie, w wieku XX wyszedł z użytku, zaś na początku wieku XXI

splonął. W latach 2007-10 remontowany i przekształcony w trzygwiazdkowy hotel.

Żmigród

Początki Żmigrodu osnute są legendą, ale trudno dziwić się temu, skoro najstarsze źródła mówią o osadzie istniejącej już w III okresie epoki brązu. Nowa osada powstała w 1253 roku i ulokowana została nad brzegami Baryczy, naprzeciw dawnej osady słowiańskiej Zunigrod. Rok ten jest jednocześnie datą nadania praw miejskich. Paradoksalnie miasto swe powstanie zawdzięcza najazdowi tatarskiemu, który spustoszył tereny Śląska w 1241 roku. Lokalizacja nowych i odbudowa dawnych osad zainicjowana i przeprowadzona została przez księcia wrocławskiego Henryka III, który pragnął odbudować tereny zniszczone pożogą wojenną. Gród został ufortyfikowany, otoczony solidną palisadą, wałem i fosą, zbudowano dwie bramy, które zlikwidowano dopiero w 1819 roku.

W swej historii Żmigród był też m.in. stolicą baronatu. Władysław Jagiellończyk otrzymał miasto jako lenno, które przekazał feudałowi polskiemu Zygmuntovi Kurzbachowi. Pięknego miasta nie ominęły nieszczęścia. Zniszczenia w czasie wojny trzydziestoletniej, zaraza, pożary, w tym największy na początku XVI wieku. Swe piętno odcisnęła również wojna siedmioletnia, przemarsze wojsk austriackich, pruskich i rosyjskich nie pozostały obojętne dla gospodarki miasta. Podobna sytuacja powtórzyła się na początku XIX wieku, kiedy to po wybuchu wojny francusko – pruskiej Żmigród zajmowali naprzemian Bawarczy, Francuzi i Prusacy. Zawitały tu nawet wojska rosyjskie, ścigające wycofujące się spod Moskwy wojska napoleońskie.

Przez pewien czas w Żmigrodzie przebywali car Aleksander, król pruski Fryderyk Wilhelm III, Wielki Książę Konstanty i feldmarszałek Kutuzow. To podczas

spotkania na zamku żmigrodzkim opracowano strategię decydującego etapu w wojnie przeciw Napoleonowi.

W 1931 roku na zamku gościł kanclerz rzeszy dr Bruning, który z przedstawicielami miasta rozmawiał o polepszeniu sytuacji gospodarczej na wschodnich wówczas obszarach niemieckich. Przełom XIX i XX wieku to jednocześnie czas intensywnej migracji, zwłaszcza młodych ludzi do centralnych regionów państwa

Copyright © Jerzy Szelepek

niemieckiego. W roku 1939 ludność miasta wynosiła 4516 mieszkańców. W latach czterdziestych przez Żmigród przebiegała trasa przewozu polskich robotników przymusowych wywożonych do Niemiec. Koniec wojny dla miasta to początek 1945 roku, kiedy X Korpus Pancerny Gwardii podporządkowany 4 Armii Pancernej generała pułkownika Dmitrija Leluszenki rozwijając atak wzdłuż Baryczy dotarł do Żmigrodu - 23 stycznia w jednodniowych walkach ulicznych garnizon niemiecki został pokonany.

Po wojnie Żmigród był zniszczony i zaminowany, spłonął zamek Hattfeldów – ironią losu i historii jest to, iż zamek został niemal nie naruszony podczas działań wojennych. Zamek w Żmigrodzie wspominano po raz pierwszy w 1296 r. Przypuszcza się, że była to jeszcze budowla drewniana. Następna informacja o *castrum* należącym do książąt oleśnickich pochodzi z 1375 r. Była to budowla na planie nieregularnym ze stojącą od północy

wieżą i bramą wjazdową od południa, stojącą wśród rozlewisk rzeki Baryczy i otoczona fosą.

Wraz ze śmiercią ostatniego Piasta oleśnickiego, Konrada Białego, w 1492 roku miasto wraz z zamkiem przeszło na własność króla czeskiego Władysława Jagiellończyka, który to przekazał miejscowe ziemie polskiemu feudałowi z Wielkopolski Zygmuntovi Korcbokowi (Kurzbachowi) z Witkowa (Witkowskemu). Wilhelm Kurzbach był w 1560 roku budowniczym drugiej, obecnej wieży. Jest to budowla czworoboczna, czterokondygnacyjna o charakterze mieszkalno-obronnym.

Rodzina Kurzbachów władała zamkiem do 1592 r. kiedy to został sprzedany Adamowi Schaffgotschowi. Na przełomie XVI i XVII w. zamek był dwukrotnie niszczone przez pożary. Odbudowany i silnie umocniony zamek przez dwa lata skutecznie odparł ataki wojsk szwedzkich. Zdobyty został w 1642 r. i służył Szwedom przez następne 8 lat jako baza wypadowa na Śląsk.

Od połowy XVII w., aż do końca II wojny światowej właścicielami była rodzina von Hattfeld. Melchior von Hattfeld, feldmarszałek austriacki, dokonał przebudowy zamku na okazały barokowy pałac w latach 1655-1657. Średniowieczne budynki zostały usunięte i zachowała się jedynie stojąca do dziś wieża. Pałac zmodernizowano w XVIII w.

W dniu 9 lipca 1813 roku spotkali się na zamku car Rosji Aleksander I, król pruski Fryderyk Wilhelm III oraz posłowie angielski i austriacki aby opracować plan ostatecznego pokonania Napoleona. W XIX w. zdjęto z wieży czterospadowy dach i dobudowano górne partie ozdabiając je neogotyckim krenelażem.

Pałac został zniszczony w 1945 r. i nie został dotąd odbudowany. Ocalała jedynie wieża, która została odrestaurowana na zewnątrz. W latach 70. ubiegłego stulecia dokonano wyburzenia ogromnej części ruin pałacu. Gruz wywieziono, a pozostała drobna część zachowanych ruin stanowi mały procent oryginalnej wielkości pałacu. W 2007 roku rozpoczęto odrestaurowywanie tejże zachowanej części ruin oraz wnętrza wieży, wykorzystując środki unijne.

Kościół przylega do rynku od strony wschodniej. W roku 1597 rozpoczęto jego budowę na miejscu poprzedniego. Starą świątynię rozebrano i przeniesiono na inne miejsce. Po wybudowaniu nowego kościoła okazało się, że jego wieża przechyliła się, grożąc upadkiem. Aby temu zapobiec, dobudowano wspierające boczne mury, które zachowały się do dziś. W 1702 r. kościół spłonął, odbudowano go w 1723 r. Obecnie stanowi trójnawową bazylikę, do której wnętrza prowadzi renesansowy portal, nad którym widnieje herb fundatora Schaffgotscha i jego małżonki Katarzyny. W kościele można podziwiać obrazy pochodzące z XVII i XVIII w. Na zewnętrznych ścianach kościoła znajdują się płyty nagrobkowe pamiętające XVI w.

Radziądz

W miejscowości tej zabytkiem godnym uwagi jest kościół parafialny św. Karola Boromeusza. Budynek późnobarokowy, wzniesiony w latach 1727-1735 z fundacji hrabiny Marianny von Hattfeld i jej brata Franza Hattfelda. Budynek jednonawowy, z prezbiterium zamkniętym trójbocznie, ujętym niskimi aneksami zakrystii i kaplicy. Nawa trójprzęsłowa, na rzucie owalu z wpisanymi poprzecznie elipsami podkreślonymi linią filarów z parami pilastrów i belkowania. Sklepienie nieckowe z gurtami i dekoracją ramową. Od zachodu ryzalit wieży, z eliptyczną kruchtą

o zaokrąglonych narożach, w górnej kondygnacji wklęsłych. Wyposażenie jednorodnie barokowe z około 1735 roku. Architektoniczne ołtarze: główny św. Karol Boromeusz udziela Komunii podczas zarazy w

Mediolanie, boczne – obrazy Chrztu w Jordanii, męczeństwa św. Sebastiana oraz przy ścianie północnej z obrazem Matki Boskiej Śnieżnej. Ambona z płaskorzeźbami czterech Ojców Kościoła i figurami ewangelistów na baldachimie. Chrzcielnica z wolutową nakrywą, zwieńczoną figurką św. Jana Chrzyciela. Na

ścianie południowej obraz: Msza św. Bonifacego z herbem Gabriela Otto, opata lubiąskiego (data 1797).

Sułów

We wsi pałac zbudowany u schyłku XVII w. w stylu barokowym, przebudowany w XVIII w. w stylu rokoka, odnowiony w latach 60. XX w. W środku wystrój barokowy i, w mniejszym stopniu, rokokowy (piec kaflowy).

We wsi dwa kościoły zbudowane z muru pruskiego: poewangelicki kościół pw. MB Częstochowskiej zbudowany w latach 1765-1767, pełniący obecnie funkcje kościoła pomocniczego oraz kościół parafialny pw. św. Piotra i Pawła wybudowany w latach 1731-1734. Koło wsi znajduje się wyspa z fundamentami zamku myśliwskiego znanego od 1351, a zniszczonego w 1500. Zamek wybudowany został przez Piastów oleśnickich. Pod koniec XV w. był siedzibą rycerzy-rozbójników. Zburzony został przez wyprawę wrocławskich mieszczan.

Kaszowo

Częścią wsi jest pszyśółek Koruszków położony wśród lasów. W jego pobliżu znajdują się stawy usytuowane są w obniżeniu, którym płynie rzeka Barycz ale są zasilane wodą z jej dopływu, rzeki Młynówki. Prowadzi tędy szlak pieszy i szlak rowerowy niebieski, zwany archeologicznym; około 700 m od wsi, w kierunku południowo-zachodnim, znajduje się silnie zniszczone grodzisko z X-XI w. Podczas prac archeologicznych odkryto tu brukowy wjazd oraz kamienne fundamenty bramy. Gród strawił pożar, prawdopodobnie po którejś z wojen. Wokół niej rozciągają się sosnowe lasy.

Milicz

Milicz wzmiankowany po raz pierwszy w dokumencie z 1136 roku, wymieniony jako jedna z posiadłości

arcybiskupstwa gnieźnieńskiego - zamek "Milich" w przywileju papieża Hadriana IV z 1154 r. Natomiast dokument z 1249 roku wymienia Milicz po łacinie jako Milicium. Uzyskał prawa miejskie w 1245.

Od czasów Bolesława Krzywoustego Milicz należał do ziemi śląskiej i był siedzibą kasztelanii. W latach 1164-1358 należał do Księstwa wrocławskiego, wymieniony jako jedno z miast przypadłych księciu Bolesławowi Wysokiemu. Po Henryku Pobożnym miasto odziedziczył jego syn Henryk III. Później stanowił własność Henryka IV Probusa, a potem Henryka Grubego. W wyniku wojny z księciem głogowskim Milicz wchodzi we władanie Henryka Głogowczyka w roku 1290 roku. Po śmierci Henryka Wiernego w 1309 miasto wraz z Oleśnicą dziedziczą książęta oleśnicy - Bolko i Konrad od których Milicz zakupiło biskupstwo wrocławskie. Od 1494 siedziba wolnego państwa stanowego należącego do Kurzbachów, a od 1590 do Maltzanów. Zachowany średniowieczny układ miasta zbliżony do owalu, z rynkiem i ulicami zbiegającymi się przy dawnych bramach miejskich.

22 stycznia 1945 r. zdobyty przez Armię Czerwoną został wraz z tzw. Ziemią Odzyskanymi przyznany Polsce w ramach ładu pojałtańskiego przez zwycięskie mocarstwa II wojny światowej jako rekompensata za utracone przez Polskę Kresy Wschodnie.

Posiadającym bodaj najciekawszą historię budynkiem Milicza jest dzisiejszy kościół św. Andrzeja Boboli. Pierwotnie był to luterański kościół św. Krzyża. Jeden z sześciu kościołów łaski. Powstał po układzie altransztadzkiem w 1709 roku - było to ustępstwo cesarza dla śląskich ewangelików. Budowa rozpoczęła się w czerwcu 1709, duży wkład w nią wniosła rodzina hrabiów Maltzan którzy od roku 1590 władali Miliczem. Architektem i budowniczym był Gottfried Hoffman z Oleśnicy. Wieża kościoła początkowo miała około 59 metrów, ale w obawie przed runięciem została w 1789 r.

skrócona o 12 metrów. Na wieży znajdują się trzy dzwony ufundowane przez rodzinę hr. Maltzan na początku XX wieku. Arcydziełem był żyrandol odlany z brązu pochodzący z 1719 r. autorstwa G. A. Miehla i bogato zdobiona ambona wraz z barokową chrzcielnicą, jednak oba te przedmioty zostały w 1955 r. zabrane do katedry poznańskiej.

Od początku powstania samodzielnej parafii w 1994 r. kościół pw. św. Andrzeja Boboli jest pod opieką ks. prałata Kazimierza Kudryńskiego, który intensywnie go restauruje. Podłogi wyłożono granitowymi płytkami, wstawiono nowe ławki, wymalowano wewnątrz budynku, odnowiono obrazy ze stacjami drogami krzyżowej i

wstawiono je w stare ramy znalezione podczas remontu, oświetlono z zewnątrz.

Całkiem interesujący jest też kościół św. Michała Archanioła. Budynek w stylu klasycystycznym (palladiańskim) z gotyckimi relikwiami, wzniesiony w latach 1815-1821 w miejscu najstarszego na ziemi milicko-żmigrodzkiej z około 1155 (pierwotne wezwanie św. Wojciecha zmieniono na obecne w drugiej połowie XVII wieku). Jednonawowy, na planie krzyża greckiego, boczne ramiona mieszczą

zakrystię od południa oraz kaplicę zmarłych od północy. Od zachodu empora organowa. Ołtarz główny z ok 1780 rok, nastawa pochodzi z 1825, ambona empirowa z ok. 1825, kielichowa chrzcielnica z XVI wieku, późnogotycki obraz św. Piotra przed Sanhedrynem z trzeciej ćwierci XV wieku.

Wartościowy jest też pałac klasycystyczny wybudowany w latach od 1797 do 1798 roku. Projektantem budowli był Karol Geissler, na zlecenie Joahima Karola

Maltzana. W 1910 roku dobudowano południowe skrzydło, w którym znajdował się dawny dom zajezdny, a obecnie Zespół Szkół Leśnych. Budynek wyglądem przypomina zamek Sanssouci i Neues Palais w Poczdamie. W budynku zachowały się wyposażenie sali balowej oraz kilku sal sąsiednich. Na dziedzińcu herbowym, położonym w południowym skrzydle znajdują się wmurowane kamienne elementy pochodzące z XV i XVIII w., które dawniej znajdowały się w dawnym zamku, oraz posąg myśliwego z 1909 roku. Pałac posiada dziedziniec honorowy do którego prowadzi brama z pseudoklasycystycznymi figurkami nimf w kąpeli, oraz Dafne i Ledy z łabędziem.

